

fennáll, semmi bizonyítékkal és módon nem lehet vitássá tenni a civilis felelősséget, pl. nem lehet beszámíthatatlanságot sem vitatni, elmeorvosi bizonyítvány alapján sem (I. 4404/1925, 1926 III. 24., Polgári Jog esettára 1926 61.), ellenben felmentés dacára még mindig mérlegelhető lesz a civilis felelősség (most id. határozat; továbbá V. 5121/1925, 1926 IV. 27., PJet. 1926 53; ez utóbbi esetnek más mozzanata: PJet. 1927 37. lent; és IV. 2039/1926, 1926 XI. 18, PJet. 1927 38.).

Mindamellett azt tartom, hogy *teljesen* még sem független a polgári bíróság a büntetőbírósnak felmentésétől. Ugy hiszem ugyanis (kifejtettem: Jogállam 1921 324. skk.), hogy büntetőfelmentés után ugyan alapítható civilis marasztalás arra, hogy magánjogilag kártérítési alapanak minősül az, ami büntetőjogilag nem minősült crimennek, — de nem alapítható arra, hogy a polgári bíróság kimondhatná, miszerint a felelőssé tett egyén igenis elkövette azt a cselekményt, amelyről a büntetőbíró megállapította, hogy nem követte el. Vagyis nézetem szerint a felmentőítélet negatív ténymegállapításai igenis kötik a polgári bíróságot, bár másfelől a tények értékelése és magánjogi minősítése tekintetében természetesen szabad keze van.

Hozzátennem azonban ehhez, hogy specialiter ott, ahol csak a pónalizáló jogszabály konstituálta, szükségszerű reflexként, a civilis tiltottságot (árdrágítás, valutaügylet stb.), ahol tehát a magánjogi tiltottság köre nem tágabb a kriminális jogellenesség körénél, hanem azzal egybeesik: hogy ott helyesen már annak is maga után kell vonnia a magánjogi mentesítést, ha az illetékes büntetőhatóság pozitív ténymegállapítás dacára felment annak a kimondása alapján, miszerint az, ami elkövetett, nem minősül a büntetőszabályba ütközőnek. Vagyis ilyenkor, úgy vélem, a polgári bíróság nem is minősíthet eltérően. (Igy, helyesen, valutaügyletnél: ex VI. 5592/1925 XI. 26., PJet. 1926 13., Ptjt. VII. k. 23. nyomán.) És ha az ilyen természetű felmentés jogereje valóban kihat eképp a polgári perre, akkor azt is helytelennek kell tartanunk, hogy miután a büntetőhatóság teszem árdrágítás alól felmentett, utóbb a polgári bíróság mégis ügyletérvénytelenséget állapítson meg oly címen, hogy ugyanaz az ügylet „az árdrágító visszaélésekről szóló tiltó jogszabályba ütközik” (igy IV. 1207/1925, 1926 I. 14., Ptjt. 1926 91. sorsz.). *b. gy.*

Ügyvédség.

Balatonfüred.

(Jegyzetek az Országos Ügyvédszövetség 1927 szeptember 23—25-i vándorgyűléséről.)

A széles, sötétzöld alléből kilépve, ott ragyog előttünk a szeptemberi Balaton: kék vize csengve csapódik a sziklás part-hoz, tükre piros, zöld, arany és ezüst sugarakat kerget az ég felé, nagy, fehér hattyumadarak — karcsu vitorlások — usznak a távolban és a látóhatár szélén kopaszfejű hegyek, mint ezüstsisakos óriások, állanak őrt a tó körül. Nem lehet a füredi kongresszusról írni, hogy ne idézzük elő azt a felejthetetlenül bájos

keretet, amelyet a magyar ősz varázsolt elénk a Balaton partjain. A zalai hegyek friss szellője és az arányat dobáló szeptemberi nap kellett ahhoz, hogy négyszáz ügyvéd, aki évtizedeken át csak a maga és mások ezernyi baján keresztül látta a világot, akinek gondolkodását döntvénytárak szürke pókhálója szőtte körül és szívet jogászi tézisek és szillogizmusok összepréselték vasparagrafusaikkal: ily hívő lelkesedéssel, az Igazság ily benső rajongásával, hivatásukat és egymást szinte naiv áhitattal megbecsülő tisztelettel, négy napig tárgyaljon meg nem zavart harmóniában.

A kongresszus munkáját ma még nem lehet áttekinteni. Gazdag eredményeit az Országos Ügyvédszövetség rövidesen megjelenteti; vitáinak anyaga hosszú időközön át fog irányt szabni az ügyvédség törekvéseinek. A még fel nem mérhető konkrét programeredményeken túl azonban számottevő és befejezett sikereket máris konstatálhatunk. A vándorgyűlés hatalmas megnyilatkozása vagy inkább megteremtője volt a szabad és független magyar ügyvédség egységének. Tanuságot tett arról, hogy a magyar ügyvéd ma is a „nemzet ügyvédje”, aki legsajátabb existenciális problémáit tárgyalva is, első sorba helyezi a nemzet összeségét érintő igazságszolgáltatási és jogalkalmazási kérdéseket. Végül a már-már elparentált kar égő vitalitását demonstrálta, amikor évtizedes bujócskázás és természetellenes desinteressement reakciójaként a gazdasági és jóléti problémákat emelte diskusziói középpontjába.

Nagyon valószínű, hogy a gyűlésen kitermelt gondolatok és megoldások egyrésze — különösen, amelyek megvalósítása felsőbb hatalmaktól függ — megint csak pusztában kiáltó szó marad. Ez sem baj. Évtizedes gravamencinket a centerum censeo elcsendesíthetetlen energiájával kell panaszolnunk, valahányszor arra alkalom nyílik. Az igazságnak minden ellenállást lebíró csodálatos hatalma van és az ügyvédség legnagyobb ereje éppen fanatikus hite az igazság végső győzelmében.

A kongresszus minden elébe kerülő témát a kari nézőponton túl, mindenekelőtt az általános közérdek szögéből vizsgálta. Ez a két érdek egyébként sohasem ütközik össze, sőt magasabbról nézve, eggyé olvad. A modern társadalom, amely a munkamegosztást nemcsak gazdaságilag, de számos vonatkozásban irányító eszméinek terén is keresztülvitte: az ügyvédségben fejlesztette ki azt az organizmusát, amelyben jogérzete eleven erővel lüktet. Az ügyvéd a megtestesült jogérzet, a jog tiszteletének minden támadásra ösztönös érzékenységgel rezonáló védelmezője és harcosa. Innen van az, hogy ahová lábát be nem teheti, ott hiányozni fognak a jogvédelem intézményes garanciái és mindig meglesz a lehetősége annak, hogy ne a törvény mérlegén osztassék az igazság.

E gondolat árnyékában az a bizottság, amely az ügyvédi munkaalkalmak szaporításáról tárgyalt, deziderátumai élére ezt az elvet írta: „Az egyén érdekvédelmének legfőbb biztosítéka és

a jogrend posztulátuma, hogy a jogkereső közönség minden vonalon szakszerű jogi ortalomban részesüljön." In concreto ezért kívánja az alsó és középfokú közigazgatási bírásoknál kiépítését, a kötelező ügyvédi képviselő értékhatárainak leszállítását a polgári peres és kiépítését a közigazgatási eljárásban, ezért küzd a zugírászat megtűrése és a községi jegyzők privilégiumai ellen, az okiratok és telekkönyvi beadványok ügyvédi kényszere érdekében. Érdekképviselői céljukat ezek a kívánságok azzal a reflexhatásukkal érik el, hogy a jog eszméjének minden talpalatnyi térhódítása egyben az ügyvédet több és nagyobb kenyérhez juttatja.

Ugyanigy az ügyvédi közterhekről tárgyaló bizottság. Hangsúlyozza, hogy nem akar az ügyvédség számára a nemzet többi rétegével szemben indokolatlan előnyöket szerezni és szembe elótt minden javaslatában az lebeg, hogy egy helyes középosztálypolitika követelményei, a nemzet egyetemének érdekében az ügyvédség javára is érvényesüljenek. A vándorgyűlés egyik bizottsága a polgári perrendtartás aktuális gyakorlati kérdéseivel foglalkozott, egy másik az ügyvéd és jogásképzés nagy, nemzetnevelő problémáival. A plénum hangos tapsok között sürgette a bírói fizetések rendezését, a bírói standard of life nivójának emelését. A vitákban és határozatokban sehol semmi az érdekképviselői egoizmus szűk látóköréből, a mindenáron való népboldogítás felelőtlen kapkodásaiból: a kongresszus törekvései mélyen gyökerestek a kar legszebb hagyományaiiban és organikususan fűződnek a nemzet egyetemes érdekeihez.

Különös érdeklődésre tarthatnak számot a gazdasági problémákat felvető viták eredményei. Közhely volt már annak megállapítása, hogy az ügyvéd, aki egész életét mások erkölcsi és anyagi javainak megvédésében tölti el, aki minden idegével összefonódott a gazdasági világ szövevényeivel, nagy általánosságban teljesen elvesztette érzékét a maga gazdasági helyzetének felismerése és önmón boldogulásával szemben. A kongresszus évtizedes bűnököt tett jóvá, mikor az ügyvédi közélet egész frontján feltörekvő energiákat e tudatosan homályban tartott célok felé irányította. Az ügyvédi költség és védelme tárgyában kiküldött bizottság sürgette a peres és perenkívüli, a bíróságokra is törvényerővel kötelező díjszabást, rendelkezést kívánt az ellenfélle szemben megítélt perköltségnek az ügyvéd részére való felteftlen biztosításáról — a perköltség ne legyen az idegen tőke járuléka, az ügyvédre nézve res aliena, hanem arra a perjogi viszony alapján közvetlen jog illesse meg; a költségperek elintézésére kamarai bíróságok állítandók fel. Rendkívül értékes határozatokat hozott a közterhek, a nyugdíj és jóléti kérdésekről tárgyaló bizottság. Kívánta az ügyvéd általános forgalmi adójának eltörlését, a kereseti és jövedelmi adóknál az aggkori ellátás biztosítására szolgáló tőke gyűjtésére szükséges összegnek az adóköteles alaphól való levonását, a szegényvédelem állami díjazását, az illetéklerovásnál az ügyfél közvetlen felelősségét; életrevaló gondolatokat pendített meg a nyugdíjalap feltámasz-

tása, árvaházak, betegsegélyző és temetkezési pénztárak, valamint állandó segélyalapok létesítéséről.

Első pillanatra talán ellentmondásnak hangzik, ha utalunk arra, hogy közvetve az ügyvédség gazdasági helyzetének javítását célozzák azok a nobilis törekvések is, amelyek az ügyvédi tekintély emelése, etikai kánon és az összeférhetetlenség kezelésének szigorítására irányultak. A füredi hét után megjelent egy délutáni lapban „egy ügyvéd felesége” aláírású kis közlemény, amely kétségtelenül ügyes dialektikával, de nagyon felületes közhelyekben kifogásolta azt, hogy az ügyvédi nyomorúság e nyomasztó napjaiban a füredi program tulsokat foglalkozott a kari etika — szerinte ma elviselhetetlen luxusnak tekinthető — kérdéseivel. Szomorú demagógia az ilyen beállítás! Még akik — szerencsére elenyésző kevesen — a magas etikájú kari életet nem is tekintik öncélnak, azoknak is be kell látniuk, hogy a kari tekintély helyreállítása, a magunk hibáinak szigorú üldözése, az első lépés az ügyvédi hivatás jobb jövője felé. Az ügyvédi munka értékének előfeltétele e munka megbecsülése, elismerése annak a tekintélynek, amelyet a hivatási hierarchia magaslatán álló foglalkozásnak ki kell sugározni. Abban a pillanatban, mikor a kar alantasabb rétegeinek etikája a köztudatban az ügyvédség egyetemét szabályozó erkölcsként jelentkezhetik — a tömegpsziché hajlik az in peius általánosításokra — akkor az ügyvédség elveszti a léte alapját jelentő presztizse erejét és akkor nemcsak mint hivatás, de mint kenyéradó foglalkozás is meg fog szünni.

A vándorgyűlésen a kar színe-java vett részt. A magyar ügyvédség kiapadhatatlan rezervoárja, amely évszázadok óta alimentálja tehetségekkel a közéletet, most a maga ünnepén, szinte ontotta az értékeket. De ha epikus enumeráció helyett az impresszionista tollával akarjuk megrögzíteni tűnő emlékeinket, úgy szerepének és hatásának súlyával három egyéniség rajzolódik elő, irányítói és vezérei a füredi napoknak: Fittler Dezső, Nyulász János, Pap József.

Fittler Dezső — a régi jó és becsületes táblabíró-világ magyar fiskálisa — megtestesítője a lelki egyensúly nyugalmanak, a mélyrelátó életfilozófiának és a józan értelem derűs fényének.

Nyulász Jánosban az éleseszü jogtudós szelleme párosul egy római szenátor élethölcséségével. Szuggesztív tudását sohasem pazarolja délibábos elméletek játékára. Érti és tudja, hogy minden tudománynak értéket azok a szálak adnak, amelyek a gyakorlati céllal, a való élettel összefűzik és a salus rei publicae művelésére hasznosíthatók. Szavaiban soha egy frazisz és mégis magával ragad — nem a fantázia csapongó szárnyaival, de a logika éles retorikájával.

Pap József — az ügyvéd, aki a jogot nemcsak a bíróságok előtt, de megvédi a közélet viharáiban is. Az utolsó évtized lelkéket fojtó levegőjében, a barreau e vezére méltó depozitáriusa volt a magyar ügyvédség nagy hagyományainak. Valahányszor rohamra jöttek a polgári szabadságjogok és a jogegyenlőség töredező bástyái ellen, ő volt az, aki kitárt mellette állott védel-

mükre és nemcsak a fékevesztett támadókkal, de az ingadozók kishitőségével és a tulzók szenvedélyével szemben is a nemzet jogérzetét, eleven lelkiismeretét szólaltatta meg.

A kongresszus e hivatott vezetőiben klasszikus tisztaságában nyert kifejezést a magyar ügyvédség minden providenciális erénye. Vezérek, nemcsak azért, mert egy fejjel emelkednek a tömeg fölé, de mert — mint kristálytisztá prizmákban — százszoros fényben látjuk bennük lobogni azokat a sugarakat, amelyek mindannyiunk lelkén átrezdülnek.

Dr. Varannai István.

Ügyvédi köz megbizatások.

Kedves szerkesztő barátom!

Véleményadásra szólítottál fel az ügyvédi köz megbizatások szabályozása kérdésében.

Szívesen állok rendelkezésedre, de bevezetésül ki kell jelentenem, hogy a kérdés annyira nehéz és szövevényes, annyira foglalkoztatja évtizedek óta az ügyvédi kamarákat, a bíróságok vezetőit és az igazságügyminisztériumot is, — anélkül, hogy eédig intézményes szabályozás sikerült volna, hogy lehetetlennek tartom a kérdést egy szaklapban megjelenő cikk keretében megoldani.

Legfeljebb néhány gondolatot dobhatunk a közvéleménybe, mely a kérdést subjektív és objektív fényvel világítja be, s azt eredményezheti, hogy magát a kérdést tisztábban lássuk.

Mindenekelőtt el nem vitatható és el nem gáncsolható az a tény, hogy mindenütt, ahol akár ismeretlen tartózkodás, akár cselekvőképesség hiánya vagy korlátolt volta miatt, akár bármi más állami vagy társadalmi közérdekből kifolyólag természetes vagy jogi személyek képviselőre szorulnak, ugyszintén mindenütt, ahol vagyontömegek szakszertű kezelésre szorulnak, az ezen jog- és életviszonyokkal kapcsolatosan szükséges megbizatások igazságosan csakis az ügyvédi karnak juthatnak.

Próbálták ezt az objektív igazságot is döngetni, s főleg elgáncsolni, de eddig sikertelenül.

Az élet ugyanis még azokat a köröket is, amelyek nem mondhatók az ügyvédség barátainak, meggyőzték arról, hogyha ezeket a köz megbizatásokat egyes — mondjuk — eédig kivételes esetekben nem ügyvédre bízták, az eredmény sem anyagiakban, sem a sikeres ellátás tekintetében nem volt kedvezőbb, nem is beszélve arról, hogy ezen kivételes esetek legtöbbszében a jogiakban járatlan köz megbizott kénytelen maga mellé juris paratus ügyvédet venni, ami rendszerint egyrésztől bizonyos nehézkes kétéltiséget, másrészt kétirányu anyagi megterhelést eredményez.

Idáig tehát szerintem nincs is imminens veszély a tekintetben, hogy a körvonalozott köz megbizatások az ügyvédség munkaalkalmainak köréből kivonhatók volnának.

A kérdés nehézsége tehát csak ott van, hogy — talán szabad ezt a kifejezést használnom — az ügyvédség köztulajdoná!